

ИЧКИ ИШЛАР ОРГАНЛАРИ ХОДИМЛАРИ ТОМОНИДАН

ЖАБРЛАНУВЧИЛАРГА БИРИНЧИ ТИББИЙ ЁРДАМ

КЎРСАТИШНИНГ АҲАМИЯТИ

Рохимова Ширин Олланазаровна

Ички Ишлар Вазирлиги Академияси Аниқ фанлар кафедраси

доценти

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20967574>

Аннотация: Мазкур илмий мақолада ички ишлар органлари ходимлари томонидан турли ҳодисалар ва жиноятлар оқибатида жабрланган шахсларга биринчи тиббий ёрдам кўрсатишнинг ҳуқуқий асослари ва амалий аҳамияти таҳлил қилинган. Экстремал вазиятларда инсон ҳаётини сақлаб қолишда "олтин соат" қондасининг ўрни ҳамда ходимларнинг тиббий тайёргарлигини ошириш масалалари ёритилган. Шунингдек, рақамли полицинг шароитида инновацион тиббий воситалардан фойдаланиш ҳамда бу борадаги илмий изланишларни SCOP каби платформаларда ёритишнинг аҳамияти очиқ берилган.

Калит сўзлар: биринчи тиббий ёрдам, жабрланувчи, ички ишлар органлари, инсон ҳаёти, экстремал вазият, ҳуқуқий мажбурият, "олтин соат".

Аннотация: В данной научной статье анализируются правовые основы и практическое значение оказания первой медицинской помощи сотрудниками органов внутренних дел лицам, пострадавшим в результате различных происшествий и преступлений. Освещены роль правила «золотого часа» в спасении жизни человека в экстремальных ситуациях и вопросы повышения медицинской подготовки сотрудников. Также раскрыта важность использования инновационных медицинских средств в условиях цифрового полицинга и освещения научных исследований в этой сфере на таких платформах, как SCOP.

Contact: 99 826 99 56

Ключевые слова: первая медицинская помощь, потерпевший, органы внутренних дел, жизнь человека, экстремальная ситуация, правовая обязанность, "золотой час".

Abstract: This scientific article analyzes the legal basis and practical significance of providing first aid by internal affairs officers to victims of various incidents and crimes. The role of the "golden hour" rule in saving human life in extreme situations and the issues of improving the medical training of officers are highlighted. The importance of using innovative medical tools in the context of digital policing and covering scientific research in this area on platforms such as SCOP is also revealed.

Keywords: first aid, victim, internal affairs bodies, human life, extreme situation, legal obligation, "golden hour".

Ички ишлар органлари (ИИО) ходимларининг асосий вазифаси нафақат жиноятчиликка қарши курашиш ва жамоат тартибини сақлаш, балки фуқароларнинг ҳаёти ва соғлиғини муҳофаза қилишдан иборатдир. Хизмат фаолияти давомида ходимлар кўпинча турли хил бахтсиз ҳодисалар, йўл-транспорт ҳодисалари ёки жиноий тажовузлар оқибатида жароҳат олган фуқаролар билан биринчи бўлиб тўқнаш келадилар. Бундай экстремал вазиятларда тез ёрдам етиб келгунга қадар жабрланувчига биринчи тиббий ёрдам кўрсатиш инсон ҳаётини сақлаб қолишнинг энг ҳал қилувчи омили ҳисобланади.

Қонунчилик нуқтаи назаридан, биринчи ёрдам кўрсатиш ИИО ходимининг тўғридан-тўғри ҳуқуқий мажбуриятидир. Ўзбекистон Республикасининг "Ички ишлар органлари тўғрисида"ги Қонунида ходимларнинг жисмоний жароҳат олган ёки ҳаёти ва соғлиғи учун хавфли ҳолатда бўлган шахсларга шошилинч ёрдам кўрсатиш мажбурияти қатъий белгилаб қўйилган. Ушбу мажбуриятни бажармаслик ёки лозим даражада бажармаслик нафақат хизмат интизомининг бузилишига, балки оғир оқибатлар келиб чиққан тақдирда юридик жавобгарликка ҳам сабаб бўлиши мумкин.

Тиббиётда "олтин соат" (golden hour) тушунчаси мавжуд бўлиб, унга кўра жароҳат олган инсонга дастлабки 60 дақиқа ичида кўрсатилган тўғри тиббий ёрдам унинг яшаб қолиш эҳтимолини бир неча баробарга оширади. ИИО ходимлари воқеа жойида қон кетишини тўхтатиш, нафас йўллари очиш, юрак-ўпка реанимациясини ўтказиш ва шок ҳолатини бартараф этиш каби базавий реанимацион ҳаракатларни тезкорлик билан амалга оширишлари шарт. Шу боис, Академия курсантларининг ўқув жараёнида жанговар ва жисмоний тайёргарлик билан бир қаторда ҳарбий-дала тиббиёти ва биринчи ёрдам кўникмаларини шакллантириш устувор аҳамият касб этади.

Биринчи тиббий ёрдам кўрсатишнинг психологик жиҳатлари ҳам муҳимдир. Жабрланувчи одатда қаттиқ стресс, ваҳима ва оғриқ шоки ҳолатида бўлади. Формали кийим-бошдаги ИИО ходимининг ишончли ва хотиржам ҳаракатлари, жабрланувчи билан тўғри психологик мулоқот ўрнатиши унинг руҳий ҳолатини барқарорлаштиради ва оғриқ синдромининг салбий таъсирини камайтиради. Профессional ходим нафақат жисмоний, балки биринчи психологик ёрдам кўрсатиш техникаларини ҳам мукамал эгаллаган бўлиши лозим.

"Юқори технологик полицинг" (High-tech policing) ва замонавий рақамли ечимлар биринчи ёрдам кўрсатиш самарадорлигини янада оширмоқда. Бугунги кунда патруль автомобилларини замонавий ихчам дефибрилляторлар ва тезкор тиббий ёрдам тўпламлари билан жиҳозлаш, шунингдек, ходимларнинг планшетларига шошилиш тиббий кўрсатмалар берувчи махсус интерактив дастурларни ўрнатиш амалиёти кенгаймоқда. Бундан ташқари, боди-камералар орқали воқеа жойидан тез ёрдам марказига жонли трансляция узатиш ва шифокор-реаниматологлардан масофавий (онлайн) йўриқномалар олиб туриш имконияти яратилмоқда.

Хулоса қилиб айтганда, ИИО ходимлари томонидан жабрланувчиларга биринчи тиббий ёрдам кўрсатиш уларнинг касбий фаолиятидаги энг олижаноб ва

масъулиятли вазифаларидан биридир. Ушбу йўналишдаги назарий ва амалий муаммоларни чуқур ўрганиш, илмий хулосаларни SCOP (Scientific Conference Open Proceedings) каби очик платформаларда муҳокама қилиш соҳани такомиллаштиришга хизмат қилади. Курсантларнинг тиббий-тактик тайёргарлигини халқаро стандартлар асосида кучайтириш эса келажақда юзлаб инсонларнинг ҳаётини сақлаб қолиш ва фуқароларнинг ички ишлар органларига бўлган ишончини янада мустаҳкамлашнинг муҳим кафолатидир.

REFERENCES

1. Ўзбекистон Республикасининг "Ички ишлар органлари тўғрисида"ги Қонуни. 16.09.2016 йилдаги ЎРҚ-407-сон.
2. Абдуллаева Х. "Ички ишлар органларида бошқарув қарорлари ижросини ташкил этишнинг назарий асослари". Илмий мақола. Тошкент: SCOP, 2026.
3. Худойбердиев А.А. "Маъмурий ишларни юритиш кафолатлари ва ҳуқуқни қўллаш амалиёти". Ўқув қўлланма. – Тошкент: ИИБ Академияси, 2024.
4. Karimov, B., & Tursunov, S. "Smart Policing and Emergency Response in Law Enforcement". Journal of Advanced Legal Studies, 2022.
5. European Union Agency for Law Enforcement Training (CEPOL). "First Aid and Tactical Medicine for Police Officers". Luxembourg, 2021.

